विरहवेदना
अर्थात
साक्ष मावळत्या सूर्याची
(एकांकिका)

-- चं. प्र. देशपांडे

विरहवेदना
अर्थात
साक्ष मावळत्या सूर्याची
(एकांकिका)

-- चं.प्र.देशपांडे

(सुधा वळून पाहते. तिच्या डोळ्यांत अश्रू ...)

समीर: म्हणजे तुझ्या डोळ्यांतल्या या अश्रूंपर्यंत ओघळत आले क्षण...लटांबर नको म्हणता म्हणता मावळत्या सूर्याची साक्ष काढायची वेळ आली...

सुधा: आणि हा क्षण तरी लांबून लांबून किती लांबणार आहे ? कोणतेच पत्ते समाधानकारक वाटू नयेत आणि हा तर शेवटचा डाव असावा आणि मनाच्या सगळ्या धडपडीला निरर्थकपणा यावा आणि तरीही थांबता येऊ नये आणि तरीही थांबल्यासारखं वाटावं आणि थांबणं संपण्याची भीती वाटावी... का घडतं हे सगळं ? कशासाठी वाजतात हे बहिरे टोल ?

समीर: आठवणींच्या हजार चिंध्यांची ओझी साठवली आपण...उडता उडता थांबलेल्या... अचानक जमिनीवर निपचित पडलेल्या...युध्दांचे परिणाम कधी कळणार कुणालाही ? माझ्या तर मनाला एक गतिमान ग्लानी आली आहे... मी आता कुठेही गेलो तरी परका, तुटलेला वाटत राहीन...माझा मलाच ....

सुधा: माझ्याही पाठीचा कणा याच ओझ्यांची मोजदाद करतोय... पण समीर...माझ्या समीरा, ही ओझी नसती तर काहीच कळलं नसतं आपल्याला...एखाद्या मृत अंधारात पडून राहिलो असतो आपण...विचारहीन...संवेदनाहीन...दु:खहीन...

समीर: कळण्याचं महत्त्व जोपासतच होतो आपण...ओझी कळली पाहिजेत...दु:ख कळलं पाहिजे...

सुधा: असाही क्षण दु:खी न होता जगता येईल का ? कळलं तर पाहिजे पण दु:ख नको, भीती नको, वेदना नको...

समीर: अथांग पसरलेले हे तेजोहीन चेहरे काय सांगतात ? काय सांगते ही निखळलेल्या डोळ्यांची परंपरागत माळ ? काय सांगतात हे थांबणाऱ्या पावसाचे थकलेले ऋतू ?... तू थकलीयस सुधा...तुला विश्रांती हवीय...विचारांनी नवेनवे कोंब फुटत जातील या हिंसक थकव्याला आणि एखाद्या ज्वालाग्राही शहराप्रमाणे होत राहशील तू निर्मनुष्य.... कुणाचाच काही इलाज नसलेली एखादी घटना...खरं तर येणारच होता हा प्रसंग...याची वाटच पाहात होतो आपण...आपल्यातच होतं हे सगळं...फक्त काळाबरोबर आपली शरीरं इथपर्यंत यायची होती...जणू आपल्या शरीरांचीच ही वाढ होती...म्हणून म्हणतो, तू शांत हो...आपल्याला ही वाढ रोखता आलीच नसती...कारण रोखायचा प्रयत्न करणाऱ्या शरीरांचाच तर प्रश्न होता...

सुधा: (काही क्षण स्तब्ध उभी राहते. मग चेहऱ्यावर किंचित स्मित...) माझी काळजी वाटतीय तुला ? या शेवटच्या क्षणी ? आणि या क्षणानंतर काय करशील ? तुझ्या विचारांचे हात माझ्या अवतीभवती भिरभिरवत सावरत राहतील का मला ?

समीर: या शेवटच्या क्षणी विरहवेदनांची सुरुवात करण्यापेक्षा मीलनाच्या पूर्णत्वात विलीन होऊ शकलो असतो आपण तर किती बरं झालं असतं. हा शेवटचा क्षण आहे हे आपल्याला माहीत असायला नको होतं.

सुधा: म्हणजे काय झालं असतं ? फसलो असतो आपण. निरोप देताघेता आले नसते आणि मुख्य म्हणजे आयुष्यभर पुरणारी वेदनेची ही जडशील गाठ बांधून घेता नसती आली मनात...

समीर: हं...(सुस्कारतो. बसतो.) खरं आहे... यानंतरचा प्रत्येक क्षण आपल्याला वेदनेत तडफडत घालवता येईल... दु:खभारानं आपले डोळे सतत आंधळे ठेवता येतील...सगळ्या संवेदना क्षणक्षणानं जळताना अनुभवता येतील...आणि आपल्या संपर्कात येणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तीला या कडूझार विषाचा अनुभव देता येईल... म्हणजे आपली व्यक्तित्वं खोटी ठरणार नाहीत...आपण जे जगलो ते खरं होतं हे सिध्द होत राहील...आपण एकमेकांवर प्रेम केलं होतं ही गोष्ट अमर होत राहील...

सुधा: म्हणजे हा आपल्या प्रेमाच्या अमरत्वाचाही क्षण आहे आणि आपल्या आत्महत्यांचाही क्षण आहे... मी आता पुन्हा प्रेम करू शकणार नाही... माझं सर्वस्व मी तुला देऊन टाकलेलं आहे...आता तू माझ्या आयुष्यात नसलास तरी मी तुझ्यावर प्रेम करत राहीन... तू समोर नसलास तरी दिसत राहशील मला... ज्या क्षणी यात खंड पडेल त्या क्षणी मृत्यू झालेला असेल माझा...

समीर: नाही, नाही...नाही... फक्त आजच...एकदाच आपला मृत्यू होईल...पुन्हा कधीच नाही...एककेठ्यानं मरायचा हक्क कुठं शिल्लक ठेवलाय आपण एकमेकांना ...? सुधा !...

सुधा: अं --

समीर: जवळ ये... मला तुला शेवटचा स्पर्श करायचा आहे... आता पुन्हा हे घडू शकणार नाही...(ती येते. बसते. तो तिचा हात हातात घेतो.) कधीकाळी आपण एकत्र हसलो होतो..

सुधा: पण मी हे सगळं सहन करत जिवंत राहीन...हे सहन करताना तू असाच जवळ आहेस असं मला जाणवत राहील...

समीर: म्हणजे आपण एकमेकांना बांधले गेलेलो आहोत..आता समाजाचे न्यायअन्याय आपल्यापर्यंत पोचू शकणार नाहीत...कोणतीच माणसं नसतील आपले सगेसोयरे, मित्र आणि शेजारी...सगळे समूह जिरून जातील या अतूट बंधनाच्या असीम वाळवंटात...

सुधा: माझे डोळे कोरडे पडलेत की माझ्या घशाला कोरड पडलीय हेच कळत नाहीय...

समीर: आणि मला तर लहानपणी माझ्या जवळून नाग गेला होता ते आठवतंय...पण चावला नव्हता...अजूनही मला ते का आठवावं ? ती भीती का आठवावी ? मी जगत राहतो आणि माझ्या काळाचा विस्तार होत राहतो. यापुढे माझ्या काळाचा विस्तार होणारच नाही बहुतेक...आणि असा मी जगत राहीन...

सुधा: इतकं बोलायचं आहे की शब्द आटतायत आणि असं वाटतंय की गप्प बसून जितकं कळेल तितकं बोलून कळणार नाही.

समीर: आपण अशा अशा आईबापांच्या पोटी जन्मलो म्हणून असे असे झालो...आणि आपण सापडणार होतोच एकमेकांना...आणि सापडल्यावर मग शेवटी हे घडणार होतं...हेच घडणार होतं...हेच घडेल...अजूनही दुसरं काही घडवता येईल आपल्याला, पण आपण घडवणार नाही...घडवूच शकणार नाही...कारण आपल्या शक्यतांना मर्यादा आहेत आणि म्हणूनच त्या निश्चित आहेत. मर्यादा नसलेला असा एखादा क्षण असू शकेल कुणाच्या आयुष्यात ? शक्य नाही.

सुधा: आणि म्हणूनच उघडे पलिते, उघड्या डोळ्यांनी पाहात दूर दूर जाणार आहोत आपण...आपण कोणतीही हालचाल केली नाही तरी...

समीर: कुठून बोलतेयस तू सुधा ?

सुधा: या ठिकाणाचं नाव मला माहीत नाही... पण खूप त्रास होतोय...गळ्याला...

समीर: तू बोलताना तुझ्या गळ्याचे कोणते स्नायू हलतायत, कोणत्या नसा ताण घेतायत यावर लक्ष ठेव --

सुधा: माझा गळा कशाततरी अडकलाय.

समीर: म्हणजे हा प्रसंग माझ्या जिवावर बेतणार ! सोडवायचा प्रयत्न कर...अजून संधी आहे.

सुधा: सोडवायला गेलं की रक्त येतंय.

समीर : मग थांब, थांब. घाईनं काहीही करू नकोस.

सुधा : थांबलं की लक्ष ठेवता येत नाहीय.

समीर: मग जाऊ दे --- लक्ष ठेवायची काही गरज नाही. अनुभव येत राहतोय तसा येऊ दे -- अनुभवाचं दु:ख सहन करणं परवडेल त्यापेक्षा --

सुधा: म्हणजे हिंसा होऊ द्यायची नाही हे आपले स्वभाव असणं हाच दोष आहे -- हे निश्चित ठरवल्यामुळंच आपल्याला दु:ख भोगावं लागतंय --

समीर: निर्णय बदलणं जर आपल्या हातात असतं तर मुळातच आपण वेगळेच निर्णय नसतो का घेऊ शकलो ?

सुधा: म्हणजे आता तू हतबल व्हायचं ठरवलंयस. प्रयत्न थांबवायचेत तुला.

समीर: अपयशाचे नगारे सरळ सरळ ऐकू येतायत -- आणि हे नाकारण्यात काय अर्थ आहे ?

सुधा: अपयशाशी युध्द करू या आपण !

समीर: अपयशानं खचून जायचं असतं.

सुधा: अपयश ही यशाची पहिली पायरी नसते ?

समीर: अपयशानंतरही यशासाठी प्रयत्न चालू राहिले तर !

सुधा: परिस्थिती तीच राहात नाही-- बदलत असते. त्यामुळं, यशाची शक्यता लोप कशी पावेल ?

समीर: हं – शक्यता अनेक असतील -- अपयशाचा धक्का सहन केलेली मनंही बदलतील -- कदाचित पूर्वीचा उत्साह आणि जोम आता राहणार नाही.

सुधा: आपल्याला जिद्दीनं जगायचं ठरवता येईल.

समीर: पहिल्या झटक्यात मिळालेलं यश शक्ती वाढवणारं असतं.

सुधा: तरीही जिद्दीनं जगता नाही येणार ?

समीर: त्यासाठी आपण कुठून बोलतोय ते माहीत असावं लागतं. आपला गळा कशात अडकलाय हे पाहता यावं लागतं. रक्त थांबवायचा प्रयत्न करायची इच्छा लागते. आणि धीरानं एकेक प्रश्न अलग करता यावा लागतो. आणि मुख्य म्हणजे जिवंत राहता यावं लागतं.

सुधा: जिवंत राहू या आपण !

समीर: जिवंत राहू या ! (हसतो.) मी तर मृत्यूचे प्याले घेऊन आलोय ! आपल्यासाठी ! यापुढचं आपलं आयुष्य म्हणजे जहर असणार आहे. आपण तडफडत राहू आणि आपल्या संपर्कात येणाऱ्या सगळ्या व्यक्ती या जहरानं विध्द होत राहतील... हा असा नाश करायचा आपल्याला काय हक्क आहे ? दुसरी कुठलीतरी हिंसा टाळण्यासाठी आपण अपयश का पत्करतोय ? आपल्या वागण्याला संगती राहिली पाहिजे.

सुधा: कशी राहील संगती ? एकत्र जगण्याच्या इच्छेसाठी एकत्र मरणार आहोत आपण. हिंसा टाळण्याच्या प्रयत्नातच हिंसाच करणार आहोत. सनसनाटी आणि उथळ उत्तरं नकोत म्हणून आपण पाताळयंत्री पलायन करणार आहोत.

समीर: विरहाचे वेध लागलेल्या प्रेमिकांना काय करायचीय संगती ? संगतीची काही गरज नाही. विरहवेदनांचे भक्ष्य ठरलेल्या कित्येकांच्या कहाण्या अमर झालेल्या आहेत. त्यांच्यात कोणती संगती होती ? फक्त हालअपेष्टांची --

सुधा: जेवढे हाल जास्त तेवढी कहाणी जास्त उठावदार आणि जास्त अमर होते. पण शेवटी मीलन घडलं तरच हं !

समीर: पण हल्ली फारशा कहाण्या अमर होत नाहीत कारण अमर होण्याची तीच तीच पध्दत पुन्हा पुन्हा अमर होऊ शकत नाही.

सुधा: असलं सारखं अमर करत बसायचा लोकांना कंटाळा येत असेल. त्यांनी अमर नाही केलं तर करणार कोण मग अमर ?

समीर: पण अमर न होताही एकमेकांच्या आकर्षणाला अर्थ असेलच या विश्वात. अमरच कशाला व्हायला पाहिजे ? समजा आपली कहाणी अमर नाही झाली तर आपण वेदना भोगल्या हे थोडंच खोटं ठरेल?

सुधा: आपण वेदना भोगल्या हे फारसं कुणाला माहीतच असणार नाही --त्यामुळं खऱ्याखोट्याचा प्रश्नच येणार नाही.

समीर: आपल्या वेदनांची सत्यासत्यता लोकांच्या मनांत शोधावी लागणं ही घाणेरडी पध्दत आहे.

सुधा: मलाही तसंच वाटतं -- पण न जाणो आपण अमर होणार नाही याच्या भीतीमुळं आपल्याला तसं वाटत असेल.

समीर: आपणच, आपलीच विधानं संशयास्पद करायची काय गरज आहे ? अशामुळं आपले आत्मविश्वास डळमळीत होत राहतात.

सुधा: त्यापेक्षा आपलं जे काही आहे ते खरं धरून चालावं. आपलं शरीर, आपलं मन, आपली वेदना -- खरं धरून चालावं. आणि खरं धरायचा तरी काय प्रश्न आहे ? वेदना जाणवतेच आपल्याला ! एखाद्या नको असलेल्या अटळ परिस्थितीत सापडल्यावर आपण असे वेदनामय निपचित होतो की याच्या खरेपणाचा संशय येणंच शक्य नाही.

समीर: वेदनेमुळं निश्चितच माणसाला खरेपणा मिळतो.

सुधा: आणि या खरेपणासाठी वेदना भोगावी लागते.

समीर: चमत्कार म्हणजे कसा घडू शकेल ? अचानक कुणीतरी येईल आणि सांगेल की परिस्थिती बदललेली आहे. आपण म्हणू, असं ? आम्ही तर मृत्यूपंथाला लागणार होतो -- काही क्षणांतच. तो म्हणेल, छे छे !आता त्याची गरज नाही. परिस्थितीतले महत्त्वाचे घटक वेगळे झाले आहेत.

सुधा: म्हणजे आपल्या वेदनेचं कारण परिस्थितीत आहे. मला वाटत होतं की आपणच या वेदनेपर्यंत आलो आहोत. बाहेरच्या परिस्थितीनंच खरं तर आपल्या स्नायूंवर ताण आणला आहे आणि तो ताणच तर वेदनामय आहे. परिस्थिती बदलली तर ताण जाईल, वेदना जाईल, सगळं मोकळं होईल आपोआप. स्वतंत्र. स्वच्छंद.

समीर: पण एखाद्या विशिष्ट परिस्थितीचा आपल्यावर किती परिणाम व्हावा हे तर आपल्यावर अवलंबून असेल ! ? की आपलं स्वातंत्र्य म्हणजेही खऱ्या अर्थानं परिस्थितीची गुलामगिरीच असते ? आपला

स्वत:चा सहभाग तरी काय असतो आपल्या जगण्यात ?

सुधा: मला तर वाटतंय की आपण फक्त एक तपशील आहोत एकूण परिस्थितीचा. परिस्थितीच फक्त जगत असते.

समीर: परिस्थिती घडत कशी असेल पण ? आणि बदलत कशी असेल ?

सुधा: परिस्थितीच्या अंतर्गत काहीतरी कार्यकारण रचना असलेच. त्याप्रमाणे घडत असेल सगळं.

समीर: आणि या सगळ्याचा एक भाग म्हणून आपण वेदना भोगतो ?

सुधा: हो, फक्त एक भाग.

समीर: क्रूर वाटतं मला हे सगळं. हिंसक वाटतं. विकृत वाटतं. आपली प्रत्येक कृती ही एकूण परिस्थितीच्या कार्यकारण रचनेचा भाग असणार आहे, हे असह्य आहे. यातून बाहेर पडायचा मार्ग कुठंतरी असेल. तो शोधायला पाहिजे आपण.

सुधा: आपल्याला वेळ तरी कुठं आहे आता ? हे सगळं करायला ?

समीर: आपल्याला वेळ नाही, आपली मनं अधू झालेली आहेत, आपल्याला काही सुचत नाहीय.

सुधा: पण मला एखादं दु:खमय गाणं म्हणता येईल अजून --

समीर: दु:ख व्यक्त करणारं गाणं ! काहीही व्यक्त करत गेलं की गडद होत जातं, अधिकाधिक तीव्र होत जातं. आपणच आपली वेदना वाढवत राह्यचं !

सुधा: नुसतं वेदनेत राहात जाण्याचाही तोच परिणाम होतो. वेदनेतून मुक्त होण्याचा मार्ग नसेल तर ती वाढत राहणारच !

समीर: मग म्हण गाणं -- सहानुभूतीची भीक मागण्यासाठी -- कुणालातरी दया येऊन त्यानं आपल्याला यातनं सोडवायचा प्रयत्न करावा या इच्छेनं किंवा आपलं दु:खच किती उदात्त - भव्य आहे असं आपल्याला आणि दुसऱ्यांना वाटण्यासाठी !

सुधा: वेदनेत राहणं हेच जर मुळात मर्यादित आहे, तर मग या आणखी इतर मर्यादांची नक्षी काढत बसलं तरी कुठं बिघडतंय ? तेवढाच विरंगुळ्यात वेळ तरी जात राहील --

समीर: म्हणजे आपल्याला भरपूर वेळ आहे आणि तो फक्त घालवायचाच प्रश्न आहे.

सुधा: सगळं ताणरहित, नॉर्मल, मजेदार असताना करत होतास तशी चेष्टा करायची ही वेळ आहे का ?

समीर: मला सांगता नाही येणार. या उपलब्ध वेळात नेमकं काय केलं पाहिजे म्हणजे आपण या वेळात बरोबर तेच केलं असं कायम आपल्याला वाटत राहील ? वागण्याच्या, कृती करण्याच्या कोणकोणत्या शक्यता आहेत यांचा आधी विचार करून, त्यातली निवड करून मग वागता येईल का ? पण या अशा विचारात वेळ फुकट नाही जाणार ? आणि सगळ्या शक्यता लक्षात घेऊन निवड करता येईल ? आणि ती निवड बरोबरच असेल ?

सुधा: म्हणजे तुला आता सगळंच अर्धवट, चुकीचं आणि संशयास्पद वाटतंय.

समीर: मग तुला सांगता येईल का एका क्षणात की यापुढचे दहा क्षण आपण नेमकं काय करावं ते ? मला तर वाटतं, ही आपली शेवटची भेट वायाच जाणार.

सुधा: मी तुला का आवडते ते सविस्तर सांगत राहा.

समीर: किंवा तू माझी समजूत घातलीस तर ? किंवा मी तुझी ?

सुधा: नाहीतर आपल्या त्या प्रदीर्घ चुंबनाचा अनुभव आठवत राह्यचं का ?

समीर: मला वाटतं आपण नुसतं बघत राहू एकमेकांच्या डोळ्यांत -- काहीच न बोलता.

सुधा: आपले डोळे गढूळ झालेत. ते नाही जमणार.

समीर: मग ?

सुधा: थांब नं, सुचेल काहीतरी !

समीर: लौकर सुचलं नाही तर अधीरपणा वाढतो माझा.

सुधा: थांब नं, सुचेल !

समीर: नाहीतर झटकन विष पिऊन टाकू आपण !

सुधा: नाही. पूर्ण जगणार आहोत आपण - एकत्र - विरहात का असेना --

समीर: किंवा हे संकटच घालवण्याची काही शक्यता आहे का याचा विचार केला तर ?

सुधा: मग त्यापेक्षा असं का नाही म्हणत की तू कुणीतरी वेगळाच आहेस, मीही कुणीतरी वेगळीच आहे -- अशी कल्पना करून आपलं आयुष्य कसं झालं असतं याचा विचार करायचा ! मग असे दुसरे खूप आहेतच की जगात ! ते आपण कसे होणार !?

समीर: मग माझ्या सुचण्याच्या शक्यता संपलेल्या आहेत.

सुधा: माझ्याही -- बहुतेक --

समीर: किंवा आपण थकलो आहोत म्हणून सध्या कदाचित काही सुचणारही नाही --

सुधा: पण सुचलं तर आत्ताच सुचायला हवंय --

समीर: आत्ता आपण आपल्या पूर्ण शक्तीच्या स्थितीत नाही आहोत.

सुधा: आत्ता आपली मन:स्थिती वेगळी हवी होती.

समीर: म्हणजे वेगळं महत्त्वाचं काहीतरी सुचलं असतं.

सुधा: नुसतीच अस्वस्थता असह्य वाढतीय !

समीर: माझ्या मानेला ताण येतोय !

सुधा: माझी आई बेशुध्द पडली होती काल --

समीर: राजीनामा द्यायचं रद्द करतो मी --

सुधा: ए, हा डाग कसला पडलाय तुझ्या शर्टावर ?

समीर: मी मजेत आहे.

सुधा: काय म्हणालास ? तू मजेत आहेस ?

समीर: हो. असंच म्हणालो मी. आयुष्यात कुठंकुठं कधीकधी उच्चारलेलं वाक्य बोलून गेलो मी -- त्याच्या अर्थाशिवाय.

सुधा: त्यामुळं क्षणभर मलाही मजेत असल्यासारखी शंका चाटून गेली मनाला. खरंच आपण मजेत असतो या वेळी तर किती भयानक विकृत झालं असतं ते !

समीर: मला असं वाटतंय की भयंकर अस्वस्थतेमुळंच आपण बरोबर वागू शकत नाहीय. मन आणि शरीर स्वस्थ व्हायला हवंय. शांत व्हायला हवंय. अस्वस्थतेमुळं काहीच कळत नाहीय आपल्याला.

सुधा: पण मला तर वाटतंय की अस्वस्थतेची परमावधी गाठली पाहिजे आपण -- आपल्या शरीराला – मनाला -- झेपणार नाही इतकी -- उद्ध्वस्त झालं पाहिजे -- वेडं झालं पाहिजे -- तेच बरोबर होईल या स्थितीत --

समीर: म्हणजे मग आपल्याला काहीच कळणार नाही -- आपली ही शेवटची भेट आहे हेही आपण विसरून जाऊ -- आपण हा वेळ कसा घालवला याला काहीच महत्त्व राहणार नाही -- मला तसं व्हायला नकोय --

सुधा: आणि मला तसंच व्हायला हवंय -- तेच बरोबर होईल --

समीर: यावेळी आपल्यांत मतभेद व्हावा हे दुर्दैव आहे --

सुधा: एकमत होणं आणि मतभेद होणं -- वेगवेगळं वाटतंय तुला ? एकमत झालं म्हणजे एकटं वाटायचं थांबेल ? आपण जिवंत असेपर्यंत हा एकटेपणा जाणार नाही. या बाबतीत काही ना काही करण्याच्या प्रयत्नात असेपर्यंत हा एकटेपणा जाणार नाही. म्हणजे कधीच जाणार नाही. फक्त काही क्षण हा एकटेपणा विसरल्यासारखं वाटू शकेल -- एकमताच्या गुंगीत --

समीर: आपली दोन वेगवेगळी शरीरं असायला नको होती -- आपली दोन वेगवेगळी मनं असायला नको होती --

सुधा: पण एकच शरीर आणि एकच मन असे आहोतच की आपण वेगवेगळे ! खरं तर आपल्याला एकही शरीर असायला नको होतं आणि एकही मन असायला नको होतं ! हे काहीच नसतं म्हणजे कोणताच प्रश्न आला नसता !

समीर: आपल्या मृत्यूनंतर तसं होईल --

सुधा: पण आपल्याला कळणार नाही ते ! काहीच नसून शिवाय आपल्याला कळायला हवं होतं --

समीर: काही नसल्यावर कळलं तरी आत्ता कळतंय त्या पध्दतीनं कसं कळेल ? वेगळंच असेल ते काहीतरी --

सुधा: आत्ता आहे असं राहून वेगळं होता यायला हवंय --

समीर: म्हणजे काहीतरी अशक्य ते घडावंसं वाटतंय तुला --

सुधा: एकाच ठिकाणच्या निश्चित गतीत अडकलोय आपण -- हा वेग आहे तिथंच राहतो आणि असह्य होत जातो --

समीर: एकाच ठिकाणची नसलेली गती हवीय तुला ?

सुधा: मला कळतंय, शक्य नाहीय ते -- मनाचं काम चालू आहे तोपर्यंत तरी शक्य नाही --

समीर: म्हणूनच मी म्हणतोय की मृत्यूशिवाय दुसरं कोणतंच उत्तर नाही याला -- मृत्यू न होता शांतता कशी असूं शकेल ? मृत्यू न होता एकाच ठिकाणची गती कशी थांबेल ? मृत्यू न होता आपला एकटेपणा कसा जाईल ? मृत्यू न होता वेदना कशी जाईल ?

सुधा: मृत्यूत आपला संबंध संपण्याची भीती वाटते मला -- त्यापेक्षा सहन करू आपण -- टिकायला हवंय हे सगळं -- हे टिकवण्यासाठी कोणत्याही अग्निदिव्यातून जावं लागलं -- काहीही, कितीही सहन करावं लागलं तरी चालेल --

समीर: एखाद्या भव्य मंडपात लग्नसोहळा चालू असल्यासारखा वेदनेचा उत्सव माजवायचाय तुला --

सुधा: हो उत्सवच -- एक असह्य उत्सव --

समीर: काहीच नसण्याचे तपशील हवेयत मला.

सुधा: मी तिऱ्हाईत नाही.

समीर: शरीराच्या मर्यादेबाहेरच्या जगात जगायचंय मला.

सुधा : म्हणजे मी कुणीच लागणार नाही तुझी.

समीर: एकमेकांवरचे आपले हक्क सोडून देता येतील आपल्याला ?

सुधा: माझ्या संपूर्ण जीवनाचा उपभोग एका क्षणात घेऊन टाक.

समीर: राग कुणाला येतो ? दु:ख कुणाला होतं ? मी म्हणजे कोण आहे ? माझं काय काय होऊ शकेल ? दुसऱ्याच एखाद्या शरीरात आत्ता आहे तोच मी असू शकलो असतो का ?

सुधा: मला अशी शंका येतेय की दु:खाचा कंटाळा येतोय तुला.

समीर: वारे वाहतील तशी पाठ किती वेळा फिरवणार ?.

सुधा: कदाचित तू माझ्यापेक्षा कमी हळवा असशील.
समीर: फुलांचे ताटवे फुललेले कुणीतरी बघायला हवेत.
सुधा: जे मी बोलायला हवं ते तू बोलतोयस.
समीर: मी तुला ओळखायचा प्रयत्न करतोय की मला ?
सुधा: म्हणजे जवळजवळ आपला सगळाच भूतकाळ नाकारायचाय का तुला ? काहीच नकोय ?
समीर: माझी नखं काहीतरी ओरबाडू पाहतायत.
सुधा: मला भोवळ येईल.
समीर: हद्द झाली !
सुधा: मीठ !
समीर: शिक्के आणि सह्या !
सुधा: अत्तर, गजरे, लिपस्टिक आणि आरसे.
समीर: बेलिफ. आणि हो. कॅज्युअल लीव्ह.
सुधा: नुसते उलटेसुलटे वाडे.
समीर: उन्हात सापडलेला रुपया.
सुधा: मेल्या माशा भंडावून सोडतात अगदी.
समीर: कुणाला तरी सांगून जा पण.
सुधा: ते तर कधीच वारले.
समीर: चहात साखर घालायची विसरलीस !
सुधा: ए, जाऊ दे ना रे, किती वाद घालशील --
समीर: बोअर केलं असतंन त्यानं -- म्हणून चुकवलं --
सुधा: माझ्याशी बोलताना तरी आडपडदा ठेवू नकोस.
समीर: ती चिठ्ठी सापडलीच नाही शेवटी.
सुधा: सगळे मेले येऊन जाऊन सारखेच.
समीर: एवढी वळणं वळणं कशाला -- स्पष्टच बोल नं !
सुधा: रिसीव्ह करायला कुणीच आलं नव्हतं आणि पत्ताही नव्हता माझ्याकडे.
समीर: आपल्याला सगळं नीट लागतं !
सुधा: तिच्या घरचे लोक ! नाव काढू नकोस त्यांचं !
समीर: मजा आली पण !
सुधा: आजच्या पेपरात आलंय अरे ते !
समीर: मोठ्यांची मेहरनजर म्हणतात ती ही !
सुधा: अष्टमीच्या दिवशी वारणं चांगलं असतं का रे ?
समीर: माणूस नुसतं खचाखच भरलं होतं !
सुधा: अय्या ! त्यात काय ! आत्ता करते मी सैपाक.
समीर: एकदा कबूल केलं म्हणजे झालं -- शब्द म्हणजे शब्द !
सुधा: कोड्यात बोलल्यासारखं बोलू नकोस. काही अंगाशी येण्यासारखं घडलंय का तुझ्या हातून ?
समीर: सफरचंदांचा मोसम आहे का गं सध्या ?
सुधा: वा रे वा ! हे बरंय !

समीर: ए, इकडे बघ नं --

सुधा: आमच्या काकांनी लुबाडलं अगदी माझ्या वडिलांना.

समीर: आले होते का मग -- तुमचे थोरले बंधू ?

सुधा: असे नाचलो आम्ही -- काही विचारू नकोस --

समीर: उद्याचं उद्या -- आत्ताचं बोल !

सुधा: नको रे --

समीर: एकदाच --

सुधा: तू ऐकणार नाहीस --

समीर: मनापासून असलं तर बोल --

सुधा: (एकदम बांध फुटतो -- हुंदके देऊ लागते --) ... नाही सहन होत मला आता...असं का व्हावं आपलं ...असं का व्हावं...(हुंदके देत राहते...)

समीर: (जवळ येऊन, तिच्या पाठीवर हात ठेवून ...) सुधा, हे काय वेड्यासारखं -- अं -- असा निरोप घ्यायचा आपण एकमेकांचा ? ए -- हे बघ --

सुधा: (रडतच --) काही सांगू नकोस मला -- काही नको -- हळूहळू बारीक होत जाईन मी -- आजारी पडेन -- का होतंय हे सगळं असं ? -- काय वाईट केलं होतं मी कुणाचं ...

समीर: सुधा, थांबणार आहेस की नाही तू ? अं ? या शेवटच्या भेटीत ऐकणार नं माझं ? अं ?

सुधा: हो. (सावरायचा प्रयत्न करते --) हो. (डोळे पुसते.) हो. ऐकायलाच हवं मला... (पुन्हा डोळे पुसते.) काही नाही. मन कमकुवत झालं एकदम. तोलच गेला माझा. पण आता नाही.

समीर: माझीही तुझ्यासारखीच अवस्था आहे सुधा -- फक्त मला रडू येत नाहीय -- उपयोग काय रडून ? आपण दु:खी होऊ नये म्हणून कोण करणार आहे स्वत:च्या मतांचा त्याग ? काही उपयोग नाही. याही पध्दतीनं आपल्याला जगणं मुश्किल आहे आणि त्याही. आपण निर्लज्ज, दगड असायला हवे होतो. नुसते स्वार्थी असायला हवे होतो. आपलं तेच खरं आणि दुसऱ्यांची पर्वा नाही, असं जगणारे असायला हवे होतो. आपल्याला दुसऱ्यांचाही नाश सहन होत नाही आणि स्वत:चाही. आपण कमकुवत आहोत. जगायलाच नालायक आहोत. हालहाल होऊन मरायच्या लायकीचे आहोत आपण.

सुधा: जाऊ दे ! काही बोलू नकोस उगीच...जाऊ दे...

समीर: गेलेला काळ...हे आताचे क्षण...येणारा काळ... हे सगळं खोटं तर नसेल सुधा ?(हसून --) समज सगळी मानवजात संपूर्ण नष्ट झाली तर म्हणजे कधी कुठं काही घडलचं नाही असंच असणार नं सगळं ? म्हणजे मुळात तेच आहे. म्हणजे काहीच नाही.

सुधा: जाऊ दे -- आता काही विचार करू नकोस -- काहीच समजत नाही त्यातून -- नुसतीच धडपड होते -- (त्याच्या केसांतून हात फिरवीत --) जेवलास की नाही आज ?

समीर: हं --

सुधा: ' हं ' नाही. खरं सांग.

समीर: जेवणाचं काही नाही गं एवढं !

सुधा: चल, आपण काहीतरी खाऊ ! अं !

समीर: नको.(काही क्षण जातात.)

सुधा: तुझ्या घरच्यांना माहिती आहे ? -- तू मला भेटायला आलायस ते ?

समीर: नाही.

सुधा: मी सांगून आलेय. एकदा शेवटचं भेटणारच म्हटलं. मला त्याची सुध्दा काळजी घ्यावी लागेल, समजूत घालावी लागेल, असं सांगितलं. आई तर रडतच होती. तिला वाटलं की आपण शेवटचं म्हणून भेटणार आणि मरणार.

समीर: माझा तर हाच विचार होता. सगळ्यांना पस्तावायला लावायला हेच करायला हवंय. आपला पराभव आणि त्यांचा विजय असं जगण्यापेक्षा सगळ्यांचा पराभव व्हायला पाहिजे -- त्यांचाच का म्हणून विजय ?

सुधा: अशी जर खरोखर आपली तयारी असती तर आपलाच विजय नसता का करून घेता आला ? दुसऱ्यांचा नाश टाळायची जबाबदारी घेणारी मूर्ख मनं आहेत ना आपली ! आणि मला तर त्यांचीही दया येते रे ! काय करणार ते ? असेच घडलेत ते ! दुसरं कसं जगतील ? या सगळ्या अटळ गोष्टी म्हणूनच धरून चालावं लागेल.

समीर: (सुस्कारा टाकतो. बसतो.) किती वाजले ? (घड्याळात पाहतो --)

सुधा: थांबू अजून जरा वेळ. (तीही बसते. काही क्षण जातात.)

समीर: समज मला आता जगण्यात काहीच चार्म राहिला नाही आणि मी --

सुधा: नाही, असं नाही करायचं. या बाबतीत तुला माझं ऐकावं लागेल. असं काही केलंस तर तू मनानं मला टाकून दिलंस असं वाटेल मला. (काही क्षण जातात.) लग्न कर.

समीर: (काही क्षण तिच्याकडे पाहून --) तुझं काय ?

सुधा: माझं नाही सांगता येत -- माझा स्वभाव हळवा आहे -- दुसऱ्या कुणाचं आयुष्य जाळण्यात काय अर्थ आहे ? तुझ्या स्वभावानं तुला शक्य झालं तर कर, असं म्हणतेय मी. मला वाईट वाटणार नाही. तू मला विसरू शकलास तरी माझी हरकत नाही. मी वाईट वाटून घेणार नाही.

समीर: म्हणजे आता आपल्या आपल्यातही कुणाचा त्याग जास्त होईल हे पाह्यचं का आपण --?

सुधा: असा फरक समजायचाच नाही आपण -- आपण एकमेकांच्या आयुष्यांतून लांब जात असलो तरी विश्वास कायम ठेवायचे आपण--

समीर: एकदा एका शहरात एक ब्राह्मण कुटुंब राहात होतं -- पतीपत्नी दोघंही नोकरी करायचे --

सुधा: प्लीऽज -- दुसऱ्यांच्या कहाण्या नकोत यावेळी -- मला तर सारखा तुझ्या यानंतरच्या काळालाच स्पर्श करत राहावंसं वाटतंय --

समीर: आणि मी काय करू शकणार आहे ? माझं तू ऐकू शकणार नाहीस -- कारण तुझा स्वभाव हळवा आहे--

सुधा: आपण जसे आहोत तसेच तर प्रेमात पडलो एकमेकांच्या ! आता तुलना, फरक, देवाणघेवाण यांचा काय प्रश्न आहे ?

समीर: मग माझ्या तर डोक्यात काही विचार येतायत --

सुधा: काय ?

समीर: आणखी काही वेळ थांबू आपण -- पूर्ण मीलनोत्सव करू आणि मग जाऊ --

सुधा: आपली मन:स्थिती आहे का तशी ? आणि जी गोष्ट जशी सहन करावी आपण अशी इतरांची इच्छा आहे -- की ज्यामुळंच हे सगळं घडतंय -- त्यात बदल कशाला करायचा ? पण ही आपली शेवटची भेट आहे -- मी नाही म्हणणार नाही -- मला काय वाटत असेल याचा विचार करून तूच ठरव काय ते -- आपण त्यांची फसवणूक केली तर दु:ख शुध्द राहणार नाही आपलं -- दु:ख शुध्द ठेवण्यासाठी एका धारेवरच चालावं लागेल --

समीर:	हे फक्त विचारांचे खेळ आहेत -- दुसऱ्या कुणीतरी दिलेलं दु:ख आपण जसंच्या तसं का घ्यावं -- त्यांच्यावरही थोडीतरी मात करावी असं वाटलं मला -- पण जाऊ दे -- ते काही इतकं महत्त्वाचं नाही आता -- आणि आतापर्यंत इतकं हे असं वागून शेवटच्या क्षणी वेगळंच काहीतरी वागण्यातही अर्थ नाही -- आपणहून स्वीकारलेल्या भूमिकेतच राहू आता --

सुधा:	हाच क्षण आणखी काही वर्षं लांबू शकणार नाही --

समीर:	बरंचसं बोलून झालंय आपलं -- आता बहुतेक निरोपाचीच दोन वाक्यं शिल्लक असतील --

सुधा:	पूर्ण बोलून झालं असं वाटूच शकणार नाही आपल्याला --

समीर:	या शेवटच्या भेटीसाठी विश्वास टाकला त्यांनी तुझ्यावर हे विशेषच आहे.

सुधा:	विश्वास टाकणं भागच पाडलं मी त्यांना --

समीर:	मी तुला एक भेटवस्तू दिली तर जपून ठेवशील ?

सुधा:	अशी कुठलीही वस्तू ते घरात ठेवू देणार नाहीत -- पण माझ्या मनातल्या गोष्टी तर ते टाकून नाही देऊ शकणार --

समीर:	हं --

सुधा:	आपल्या प्रेमाच्या आठवणी या सर्वात मौल्यवान वस्तू असतील माझ्याजवळ --

समीर:	उच्चाटन झालंय --

सुधा:	गोळीबार झालाच नाही --

समीर:	खिसे फाटलेत --

सुधा:	तुझी इच्छा --

समीर:	पण तू सांग --

सुधा:	माझं काय ?

समीर:	उपयोग होईल.

सुधा:	वेडेवाकडे संदर्भ नुसते.

समीर:	नऊ बाराची डबलफास्ट.

सुधा:	काय करणार ?

समीर:	असं अर्धवट नको.

सुधा:	आता माझी पाळी.

समीर:	नको.

सुधा:	का ?

समीर:	कशामुळं ?

सुधा:	वाट्टेल ते होऊ दे !

समीर:	उद्याचा सूर्य --

सुधा:	माझ्या पाठीतनं कळ येतीय --

समीर:	(ओरडतो --) गोऽल ! (टाळ्या वाजवतो.)

सुधा:	कांद्याची भाजी होती --

समीर:	नाटक नुसतं --

सुधा:	कोण ?

समीर:	व्हाईट ब्लॅक सिक्स्टी फॉर्टी.

सुधा: हजर झाल्यावर पाहते मी.

समीर: तर ही झाली गोष्ट गणेशकाकांची !

सुधा: त्यांच्या अस्थिर, अनिश्चित कारकीर्दीची !

समीर: वाट लागली --

सुधा: (हसून --) वा रे तुझी बंडल !

समीर: हलकट आहे तो --

सुधा: माझा मलाच पश्चात्ताप झाला --

समीर: माझ्या बहुउद्देशीय उद्योगाचं एतद्देशीय प्रामाणिक प्रणालीत रूपांतर झालं तेव्हा मी अवघा आठ वर्षांचा होतो. निसर्गाचं वेड तसं मला लहानपणापासूनच नव्हतं. मला फारशी झाडं, पानं ओळखता येत नाहीत. फुलं म्हणाल तर फक्त गुलाब, शेवंती, गुलमोहर आणि कर्दळी. आणखी एखाद दुसरं असेल, पण आठवत नाही. पण डेलिया म्हटलं किंवा नर्गिस म्हटलं की संपलं. मला काही कळत नाही. हं, कमळ एक माहीत आहे. तर अशा पध्दतीनं वाढत्या वयाबरोबर मला जगाचा नकाशा माहीत होत गेला. पण परदेश प्रवास असा काही घडला नाही. पण ज्यांना घडलाय त्यांच्याबद्दल मला आदर वाटतो. पण निसर्गप्रेमी लोकांच्याबद्दल असं काही नाही. त्यांच्याबद्दल मला खास असं काही वाटत नाही. मी त्यात इंटरेस्ट घेतलं असतं तर मलाही ते कळलं असतं. बुध्दीची कमतरता नाहीय. आणि शेवटी कितीही म्हटलं तरी एका मेंदूत मावणार किती यालाही मर्यादा आहेच. अनावश्यक भरताड करायचंय काय ! तर यावर माझा एक मित्र म्हणतो की अशा स्वभावामुळं बऱ्याच गोष्टींच्या आनंदाला मी मुकतो. तो म्हणतो की तुला दरबारी कानडा माहिती नाही तर जगून उपयोगच काय ? पण माझ्या क्षेत्रात मी तल्लख म्हणून ओळखला जातो. म्हणून मला सगळं माफ आहे असं माझं म्हणणं नाही. देशाचे कायदे आहेत ते सगळ्यांना पाळावे लागतीलच. शांतता आणि सुव्यवस्था राहिलीच पाहिजे. उगीचच दंगली उसळवायच्या, माणसं मारायची याला कुणी चांगलं म्हणणार नाही आणि लोकांना सर्वसाधारणपणे साधकबाधक, हित-अहित कळतं. बऱ्याचदा कळतं. काही काही वेळी कळतही नसेल किंवा बऱ्याच वेळी कळत नसेल. पण असा कुणीच नसतो की ज्याला सगळं माफ आहे. नुसता शक्तीचा प्रश्न नाही. शक्तीसुध्दा प्रत्येक वेळी वापरता येतेच असं नाही. माणुसकीचेही प्रश्न असतात. शक्ती असून एखादा मनुष्य आयुष्यभर माणुसकीच्या प्रश्नांनी घेरला गेला आणि त्यामुळं शक्ती वापरलीच गेली नाही, असं होणं शक्य आहे. मग त्याच्याकडे शक्ती होती म्हणायचं की नव्हती म्हणायचं ? खास आवड अशी म्हणाल तर व्हॉलीबॉल आणि कॅरम. कॉलेजमध्ये असताना कॅरम चॅम्पियन होतो मी -- अर्थात त्यामुळं मी काही फारसा महत्त्वाचा ठरतो असं मला मुळीच म्हणायचं नाही --

सुधा: माझी परिस्थिती तुझ्यासारखीच आहे की नेमकी उलट आहे ते नाही मला सांगता येणार पण जवळजवळ सारखंच आहे. फरक असतील थोडेसेच किंवा फार तर जरा जास्तच असतील. मी अगदी लहान असतानाची एक घटना सांगतात. माझी आजी मला सांभाळत बसली असताना तिच्या हातून मी एकदम निसटले आणि पडले. कपाळाला खोक पडली. रक्त आलं. तर मला तिच्याजवळ कशाला दिलं म्हणून ती इतकी संतापली की बेशुध्दच पडली. मग तिला कुणी काही बोललं नाही. आपली चूक तिला इतकी मनाला लागलीय की कुणी त्याची वाच्यता करू नये म्हणून ती इतकी संतापलीय, असं आम्ही समजून घेतलं, असं वडील म्हणतात. तसंही असेल, किंवा आता आणखीन तिच्या संतापाला चालना द्यायला नको म्हणूनही गप्प बसले असतील. ती खूण अजून आहे माझ्या कपाळावर. दुसरं एक मला आठवणारं म्हणजे माझी बालमैत्रीण मेघना. हल्ली ती एका कुष्ठरोग्यांच्या वसाहतीत काम करते. काय

तिला अचानक या कामाचं आकर्षण वाटलं काही कळत नाही. पण विशेष म्हणजे ती भेटली तेव्हा मात्र मी तिला हा प्रश्न विचारला नाही. आम्ही दुसरंच काही बोलण्यात रंगून गेल्यामुळं असेल किंवा हा प्रश्न तिला विचारावा असं वाटलंच नसेल मला त्यावेळी. नाही, मला वाटतं मी विचारलं होतं तिला. पण तिनं काय उत्तर दिलं ते आता मला आठवत नाहीय. त्यामुळं मी विचारलंच नसेल असं मला वाटत असेल. ती काळ्यापांढऱ्या चौकानांची कोडी असतात नं -- उभ्याआडव्या शब्दांची -- ती एक सोडवायला आवडायचं मला. त्यामुळं माणसाला योग्य वेळी योग्य तो शब्द आठवायची सवय लागते. शब्दांवरच तर बरंचसं अवलंबून असतं आयुष्यातलं. भल्याभल्यांना आठवायचे नाहीत ते शब्द मला आठवायचे. त्यामुळं कवितांचे अर्थही मला चांगले कळायचे. माझ्या सगळ्या मैत्रिणींत आणि नातेवाईकांत कवितांची पुस्तकं वाचणारी मी एकटीच होते. लोकांना असं वाटतं की कविता म्हणजे पैसे मिळवायच्या कामात अडथळे आणणारी वस्तू. किंवा कवितेचा उपयोग असा दिसून येत नाही ना ! त्यामुळं असेल. पण कविता वाचल्या म्हणजे वेळ फुकट गेला असं मला तरी वाटत नाही. आपल्याला आनंद वाटला, आपल्याला माणसाच्या मनाच्या सूक्ष्म गोष्टी कळल्या, त्यामुळं आपली समज वाढली असंच मला वाटतं आणि या गोष्टी नकोयत का माणसाच्या आयुष्यात ? अर्थात् त्यामुळं फार काही फरक पडत नाही म्हणा --

समीर: आपल्याला विचार करायला आवडतं, विचारांचे खेळ करायला आवडतं, विचारांचे धागेदोरे पाहायला आवडतात आणि विचारांनीच सगळं काही कवेत घ्यायचा प्रयत्न करायला आवडतं -- या समान आवडीमुळं खरं तर आपल्याला एकमेकांचं आकर्षण वाटलं आणि आपण प्रेमात पडलो -- पण आता तर निश्चितपणे लक्षात येतंय की विचारांचा काहीच उपयोग नाही -- म्हणजे आपल्या प्रेमाचा मूळ पायाच निरर्थक होता की काय ?

सुधा: ते कारण होतं पण एकदा प्रेमात पडल्यावर मग तेवढंच कारण राहिलं असं मला वाटत नाही.

समीर: पण विचारांना महत्त्व देणारे आहोत की नाही आपण ? म्हणजे मुळातच सगळा चुकलेला आवाका होता का हा आयुष्याचा ?

सुधा: विचारांशिवाय समजून घ्यायची काय पध्दत असणार आहे ?

समीर: विचारांनी काय समजतं पण ? निर्णय घ्यायला विचारांचा काय उपयोग होतो ? वेदनाहीन व्हायला विचारांचा काय उपयोग होतो ? बरोबर वागायला काय उपयोग होतो विचारांचा ? विचार हे नेहमी आपली कृती ही आपल्या अर्धवट, गोंधळलेल्या व्यक्तिमत्वांच्या मर्यादेत ठेवतात -- म्हणून विचार म्हणजे नुसता गोंधळ असतो असं वाटतंय मला --

सुधा: येतेय नं अशी शंका. थांबव मग विचार --

समीर: आता विचार थांबले पाहिजेत हा जेव्हा एक विचार असणार नाही तेव्हाच विचार थांबेल ना पण !

सुधा: म्हणजे थांबू शकणार नाही.

समीर: आपण फरफटत जगत आलो आणि असेच जगत राहू जेवढे जगू तेवढे !

सुधा: चुकीचं किंवा गोंधळलेलं का असेना, काही ना काही वागता येण्यासाठी साधन आहे कुठलं दुसरं !?

समीर: विचारांनी वाटोळं होतं. विचारांनी तोंड नाही देता येत आयुष्यातल्या एखाद्या महत्त्वाच्या प्रश्नाला.

सुधा: थकलेल्या अवस्थेतसुध्दा विचारांवरचा विश्वास उडू शकतो -- कारण विचारही नीट करू शकत नसतो आपण त्यावेळी --

समीर: मग योग्य विचारांसाठी जास्तीत जास्त आवश्यक शक्तीचं प्रमाण काय आहे ? तसं असतं का कधी ?

सुधा: मीही थकलेय --

समीर: आपलं काही खरं नाही --

सुधा: आपलं दु:ख खरं आहे -- वेदना खरी आहे --

समीर: निसर्गानं जगण्याची योग्य साधनं आपल्याला दिलेली नाहीत --

सुधा: हे खरं असेल तर तशी साधनं कुणाकडेच नाहीत --

समीर: नसतीलच बहुतेक.

सुधा: नसूं देत !

समीर: हं --

सुधा: एक सांगू ? (तो पाहतो --) आपण अगदी हळुवार, साधं काहीतरी बोलूया. स्वप्नील बोलू या. खोटं बोलू या म्हण हवं तर --

समीर: काही उपयोग नाही आता --

सुधा: असं नको म्हणूस -- ताटातुटीच्या भावनेत परत जायचंय का आपल्याला ?

समीर: नाहीतर कसल्या मग ?

सुधा: असं नको म्हणूस - वेळ थोडा आहे --

समीर: ठीक आहे --

सुधा: अरे ठीक काय आहे ? -- असं नको ना करूस --

समीर: ठीक आहे -- मला तुझ्या मोहरलेल्या मनाचा स्पर्श दे -- तुझ्या डोळ्यांतलं तरंगतं स्मित दे -- तुझ्या हातांची ऊबदार साद दे --आणि--आणि तुझ्यातल्या स्त्रीत्वाची संपूर्ण समर्पणशक्ती एकवटून जवळ ये -- (ती पाहतेय --) आपण शेवटचं चुंबन घेऊ -- (ती पाहतेय --) एखाद्या फुलाची पाकळी हो -- एखाद्या उसळलेल्या कारंज्याची धार हो -- पर्जन्याच्या प्रतीक्षेतली धरणी हो -- सर्वस्वाचा नाश करणारी ज्वाला हो -- संपूर्ण आकाशाला दुभंगवून टाकणारी वीज हो -- आणि ये जवळ -- (ती त्याच्याकडे स्वप्नातल्या प्रमाणे पाहात जवळ येऊ लागते --) तुझ्यामाझ्यातला हा शेवटचा उत्सव -- तुझ्यामाझ्यातला हा शेवटचा क्षितिजव्यापी क्षण -- एखाद्या मुसळधार पावसासारखा साजरा करू या -- (तो, तिला मिठीत घेण्यासाठी हात उघडून उभा राहतो --) ये -- (ती जवळ येते -- तशीच भ्रमिष्टासारखी पाहात -- तो तसाच उभा --)

सुधा: आलेय मी -- (तो तसाच उभा --) आलेय मी समीर --

समीर: (त्याच्या नजरेत बदल -- एकदम भावविवश होत...) तू परकी झालीयस सुधा... (ओक्साबोक्शी रडत --) परकी झालीयस...(खाली बसतो... हुंदके देतो...)

सुधा: समीर...(आता तीही भावविवश होत जाते...) समीर...मी ... परकी ?...(तीही खाली बसते...त्याचा हात हातात घेते...दोघेही केविलवाणे होऊन रडत राहतात...)

...पडदा पडत जातो...

--- ००० ---

सूचना : सर्व हक्क लेखकाचे स्वाधीन. प्रयोगापूर्वी लेखी अनुमती घेणे आवश्यक आहे.

चं.प्र.देशपांडे,
फोन – ९३७१००५७७३.
ईमेल – champrade@gmail.com
संकेतस्थळ – www.champralekhan.com